

Szczecin, 2.01.2020

Prof. dr hab. Waldemar Gos
Katedra Rachunkowości
Instytut Ekonomii i Finansów
Uniwersytet Szczeciński

Recenzja

dorobku naukowo – badawczego, dydaktyczno – organizacyjnego i współpracy międzynarodowej dr. Karola Wajszczuka w związku z postępowaniem habilitacyjnym sporządzona na zlecenie Centralnej Komisji Do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 15 października 2019 roku

1. Wprowadzenie

Podstawę prawną niniejszej recenzji stanowi:

- decyzja Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów Naukowych z dnia 15 października 2019 roku (BCK-II-L-9819/2019),
- ustawa z 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (DzU z 2017 r., poz. 1789 ze zm.),
- rozporządzenie z 1 września 2011 roku Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (DzU z 2011 r., nr 196, poz. 1165),
- rozporządzenie z 19 stycznia 2018 roku Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (DzU z 2017 r. poz. 261).

Podstawą merytoryczną niniejszej recenzji jest dokumentacja przygotowana przez Habilitanta, która obejmuje:

- autoreferat w języku polskim i angielskim przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych,
- wykaz opublikowanych prac naukowych oraz informacja o osiągnięciach dydaktycznych, działalności organizacyjnej oraz popularyzującej naukę,

1

- cykl powiązanych tematycznie publikacji nt. Metody oceny procesów logistycznych w przedsiębiorstwach rolniczych w ujęciu kosztowym i zrównoważonym,
- inne dokumenty potwierdzające dokonania Kandydata w zakresie popularyzacji nauki, kształcenia, działalności grantowej i projektowej, udziału w konferencjach, wykształcenia.

2. Informacje ogólne o kandydacie i jego osiągnięcia w świetle kryteriów prawnych

Dr Karol Wajszczuk pracę zawodową rozpoczął 1987 roku po ukończeniu studiów magisterskich (kierunek: Rolnictwo, specjalność: Ekonomika rolnictwa). Analizując przebieg kariery zawodowej Habilitanta można stwierdzić, że był on związany ze szkolnictwem wyższym. Podstawowym miejscem pracy była Akademia Rolnicza w Poznaniu (obecnie Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu). W 1997 roku uzyskał stopień doktora nauk rolniczych w zakresie agronomii, na podstawie rozprawy doktorskiej pt. Analiza transportochłonności produkcji rolniczej w gospodarstwach indywidualnych na terenie Wielkopolski. Obecnie pracuje na stanowisku starszego wykładowcy w Katedrze Prawa i Organizacji Przedsiębiorstw w Agrobiznesie na Wydziale Ekonomiczno – Społecznym Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

Biorąc pod uwagę kryteria oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o stopień naukowy doktora habilitowanego warto zestawić dokonania Kandydata, co zawiera tabela 1.

Tabela 1. Osiągnięcia Kandydata w świetle regulacji prawnych

Kryterium oceny	Osiągnięcia kandydata
Osiągnięcia naukowo – badawcze habilitanta	
Główne dzieło naukowe	Kryterium spełnione – cykl wzajemnie powiązanych tematycznie publikacji nt. Metody oceny procesów logistycznych w przedsiębiorstwach rolniczych w ujęciu kosztowym i zrównoważonym
Autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH)	Kryterium spełnione, trzy publikacje

Autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazach lub na liście wcześniej wymienionej	Kryterium spełnione, 128 publikacji (104 w języku polskim, 24 w języku angielskim)
Autorstwo lub współautorstwo opracowań zbiorowych, katalogów zbiorów, dokumentacji prac badawczych, ekspertyz, utworów i dzieł artystycznych	Kryterium spełnione
Sumaryczny <i>impact factor</i> publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania	IF 2,321
Liczbę cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS)	- według bazy Scopus: 4 - według bazy Web of Science: 4 - według bazy Google Scholar: 315 - według bazy Harzing's Publish or Perish: 349
Indeks Hirscha opublikowanych publikacji według bazy Web of Science (WoS)	- według bazy Scopus: 1 - według bazy Web of Science: 1 - według bazy Google Scholar: 9 - według bazy Harzing's Publish or Perish: 9
Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach	Kryterium spełnione
Wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych.	Kryterium spełnione
Pozostałe osiągnięcia naukowo – badawcze	
Uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych	Kryterium spełnione – uczestnictwo w 32 projektach.
Udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji	Kryterium spełnione – udział w 91 konferencjach, w tym w 31 konferencjach międzynarodowych
Otrzymane nagrody i wyróżnienia	Nagrody Rektora UP w Poznaniu, nagroda międzynarodowa za zdobycie drugiego miejsca w kategorii najlepszy artykuł – poster

Udział w konsorcjach i sieciach badawczych	Kryterium spełnione
Kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych, a w przypadku badań stosowanych we współpracy z przedsiębiorcami	Kryterium spełnione
Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism	Pełnienie funkcji członka Komitetu Naukowego (7 konferencji, w tym 6 międzynarodowych), pełnienie funkcji przewodniczącego komitetu organizacyjnego w 16 konferencjach
Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych; osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki	Członkostwo w czterech międzynarodowych organizacjach
Opieka naukowa nad studentami	Kryterium spełnione
Opieka naukowa nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego, z podaniem tytułów rozpraw doktorskich	Kryterium spełnione – funkcja promotora pomocniczego
Staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich	Kryterium spełnione
Wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców	Kryterium w pełni spełnione
Udział w zespołach eksperckich i konkursowych	Kryterium spełnione – głównie UP w Poznaniu
Recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopismach międzynarodowych i krajowych	Wykonanie trzech recenzji (2018 rok), 1 recenzji (2015 rok), 12 recenzji (2012 – 2014 rok), recenzja podręcznika (1999 rok)

Tabela przedstawia dane ilościowe – spełnienie lub nie kryteriów określonych w rozporządzeniu MNiSW. Na tym etapie recenzji można stwierdzić, że Habilitant spełnia wszystkie kryteria pod względem ilościowym. Jednak nie można stwierdzić, czy spełnione kryteria są wystarczające do ubiegania się przez dr. Karola Wajszczuka o stopień doktora

habilitowanego nauk ekonomicznych, w dyscyplinie nauk o zarządzaniu. Ocena jakościowa będzie przedstawiona w dalszej części recenzji.

3. Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Jako główne osiągnięcie naukowe dr Karol Wajszczuk wskazał cykl wzajemnie powiązanych tematycznie publikacji nt. Metody oceny procesów logistycznych w przedsiębiorstwach rolniczych w ujęciu kosztowym i zrównoważonym. Skład cyklu jest przedstawiony na s. 4 – 5 autoreferatu (załącznik 2a).

W tematycznym cyklu publikacji można wyróżnić dwa nurty, a mianowicie: kosztowy i zrównoważony.

Badanie procesów logistycznych w ujęciu kosztowym potwierdzają następujące publikacje zgodnie z autoreferatem: 1, 8, 9, 11,12. W opracowaniach z niniejszego zakresu Habilitant wychodzi z założenia, że koszty związane z procesami logistycznymi w badanych przedsiębiorstwach są wysokie oraz trudne do pomiaru, natomiast w zarządzaniu informacje o tych kosztach odgrywają istotną rolę. Najobszerniejszą publikacją z niniejszego zakresu jest praca nt. Model rachunku kosztów logistyki dla przedsiębiorstw rolniczych. Wydawnictwo UP w Poznaniu, Poznań 2013, ss. 694. Głównym celem tej publikacji było opracowanie modelowej metodyki, pozwalającej na zidentyfikowanie procesów logistycznych w przedsiębiorstwie rolniczym, kosztów tych procesów oraz ocenę poziomu i struktury tychże kosztów na różnych poziomach agregacji. Jak stwierdza Habilitant na stronie 13 autoreferatu „innovacyjnym rozwiązaniem zastosowanym w proponowanym modelu, odróżniającym je od dotychczas stosowanych w przedsiębiorstwach rolniczych, jest podejście do rozliczania kosztów pośrednich w układzie na procesy i produkty. Zaletą opracowania jest propozycja modelu rachunku kosztów logistyki dla wielkoobszarowego gospodarstwa rolniczego”. Można stwierdzić, że Autor dokonał próby zidentyfikowania kosztów logistyki i ich znaczenia, a następnie wykorzystując założenia rachunku kosztów działań dokonał próby adaptacji tego rachunku na potrzeby zbudowania modelu rachunku kosztów logistyki.

Należy podkreślić, że z niektórymi sformułowaniami zawartymi w monografii nie można się zgodzić, szczególnie ze zdaniem „... istotnym ograniczeniem wykorzystania kompleksowego rachunku kosztów logistyki jest stosowanie w przedsiębiorstwach

5

tradycyjnych metod księgowania kosztów ujmowanych w układzie kosztów rodzajowych oraz ich alokowaniem na zasoby przedsiębiorstwa. Stosowanie takiego systemu narzuca przedsiębiorstwom ustawa o rachunkowości ...” (s. 19). Należy podkreślić, że w żadnym przepisie ustawy o rachunkowości nie ma stwierdzenia o obowiązku ewidencji kosztów w układzie kosztów rodzajowych. Ponadto istnieje możliwość, zgodnie z art. 10 ustawy, stosowania różnych wariantów ewidencji kosztów, w tym wariantu z pominięciem ewidencji kosztów według ich rodzaju. Drugą podstawową uwagą do niniejszej monografii jest brak wytycznych, zasad, metod dotyczących wyceny zasobów. Przykładowo w podrozdziale 4.2.1. dokonał identyfikacji zasobów, natomiast nie wskazał jak zasoby wycenić. Jest to kluczowy problem w rachunkowości. Z założeń rachunku kosztów działań wynika, że koszty są związane z zasobami (zużyciem zasobów), czyli bez prawidłowych zasad wyceny zasobów nie jest możliwy pomiar i wycena kosztów, w tym kosztów logistyki. Kolejna uwaga jest związana z pytaniem: czy nie warto zbudować całościowego modelu rachunku kosztów dla przedsiębiorstwa rolniczego, w tym kosztów związanych z logistyką?

Czytając monografię mogę również zauważyć, brak wiedzy z zakresu prawa bilansowego i teorii z zakresu rachunkowości, a szczególnie rachunkowości zarządczej. W literaturze z zakresu rachunku kosztów i rachunkowości zarządczej omawia się ponad 30 różnych odmian i modeli rachunku kosztów. W związku z tym można zadać pytanie: dlaczego koncepcja Autora bazuje na rachunku kosztów działań? Ponadto, na s. 31 – 47 omawia się różne kryteria klasyfikacji kosztów logistyki. Jaki jest cel takiej klasyfikacji? Należy pamiętać, że z perspektywy rachunkowości finansowej kryteria klasyfikacji kosztów są głównie związane z wyceną produktów oraz ustalaniem wyniku finansowego. Oczywiście mogą być inne kryteria, które są związane głównie z potrzebami informacyjnymi zarządzania. W związku z tym brakuje mi jasnego określenia celu klasyfikacji. Warto podkreślić, że w swoich publikacjach Autor często stwierdza, że udział kosztów logistyki ma istotny udział w kosztach całkowitych. Dla przedstawionego stwierdzenia niezbędne jest zdefiniowanie istoty, zakresu, kryteriów klasyfikacji kosztów logistyki. Taką próbę podjął Autor pracy [12 – *Logistic costs analysis as an assisting tool to achieve competitive advantage for agricultural enterprises*]. Doceniam wkład dr. Karola Wajszczuka w opracowanie modelu, jednak mam duże wątpliwości z realnością jego wdrożenia, głównie z uwagi na szczegółowość, a więc pracochłonność proponowanej koncepcji.

Analizując propozycje Habilitanta, w zakresie modelu rachunku kosztów logistyki i uzasadnianie tego modelu przykładowo ustawą o rachunkowości, obserwuje pewne niekonsekwencje związane z zakresem podmiotowym ustawy o rachunkowości. Przykładowo

6

w publikacji *Verification of an innovative logistics – based costing model for agricultural enterprises in a process approach* (1 numer według autoreferatu) badania zostały przeprowadzone w gospodarstwach rolniczych biorąc pod uwagę ich strukturę obszarową (małe o powierzchni do 10 ha UR, średnie – 10 – 20 ha UR, duże – powyżej 20 ha UR). Powstaje pytanie: które z tych gospodarstw prowadziło rachunkowość według ustawy o rachunkowości? Mogę jednoznacznie stwierdzić, że żadne. W związku z tym rodzi się kolejne pytanie, czy proponowany model można weryfikować na podmiotach gospodarczych, które nie prowadzą ksiąg rachunkowych? Podsumowując publikacje z zakresu kosztów, a szczególnie kosztów logistyki Habilitant dokonuje próby identyfikacji tych kosztów, klasyfikacji tych kosztów, oszacowania ich poziomu oraz opracowania modelu rachunku kosztów, który będzie dostarczał informacji o kosztach procesów logistycznych.

Drugim nurtem badawczym Habilitanta jest ocena procesów logistycznych w ujęciu zrównoważonym. Publikacjami wskazanymi przez dr. Karola Wajszczuka w tym nurcie są następujące publikacje: 10, 7, 6, 5, 4, 3, 2 – zgodnie z wykazem w autoreferacie.

Celem publikacji nt. *The role of logistics in sustainable development of agricultural enterprises* było wyodrębnienie procesów logistycznych, które wywierają wpływ na kształtowanie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw rolnych. Zaletą publikacji jest zidentyfikowanie trzech rodzajów procesów logistycznych w zależności od poziomu czynnika wpływającego na zrównoważony rozwój przedsiębiorstw rolniczych. W kolejnych publikacjach Autor odwołuje się do społecznej odpowiedzialności biznesu, w tym społecznej odpowiedzialności w logistyce (LSR – Logistics social responsibility). Jako cel swoich badań przyjmuje próbę oszacowania kompleksowej metodyki pomiaru i oceny stopnia zrównoważenia logistyki dla przedsiębiorstw gospodarki żywnościowej w ujęciu procesowym w świetle koncepcji LSR. Efektem badań jest opracowanie modelu karty oceny strategii CSR i LSR. Istotnymi badaniami Habilitanta są również badania dotyczące usystematyzowania wiedzy na temat specyfiki łańcuchów dostaw żywności w aspekcie logistyki, ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorstw rolniczych. Efektem tych badań było uszczegółowienie listy specyficznych cech produkcji rolniczej, determinujących logistykę przedsiębiorstw rolniczych oraz propozycje narzędzi metodyki pomiaru zrównoważenia logistyki dedykowanej przedsiębiorstwom gospodarki żywnościowej.

Podsumowując publikacje składające się na główne dzieło naukowe stwierdzam, że spełniają one **podstawowe wymogi ustawowe**. Mimo błędów wynikających z niedostatecznej wiedzy z zakresu rachunkowości, Habilitant dokonał próby opracowania modelu rachunku kosztów logistyki, wskazał na znaczenie logistyki w koncepcji zrównoważonego rozwoju,

 7

zidentyfikował procesy logistyczne w przedsiębiorstwach rolniczych oraz dokonał próby opracowania kompleksowej metodyki pomiaru zrównoważenia logistyki dla przedsiębiorstwa sektora gospodarki żywnościowej na bazie koncepcji LSR w ujęciu procesowym.

4. Ocena pozostałych osiągnięć naukowo – badawczych

Oceniając pozostały dorobek dr. Karola Wajszczuka należy stwierdzić, że zgodnie z autoreferatem, został on podzielony na dwa obszary badawcze:

- 1) efektywność procesów produkcji i przetworzenia roślin na cele energetyczne.
- 2) organizacja i zarządzanie przedsiębiorstwem w agrobiznesie.

Do podstawowych dokonań dr. Karola Wajszczuka w ramach pierwszego nurtu badań zaliczam:

- badania związane z przeprowadzeniem analizy efektywności energetycznej wybranych roślin (kukurydzy, sorgo, miazgi trzcinowej, lub wybranych odmian sorgo) przeznaczonej na produkcję biogazu, w tym wykorzystanie wskaźników efektywności energetycznej produktu,
- opracowanie założeń i parametrów technologicznych związanych z uprawą roślin na cele energetyczne.

Mimo ciekawych badań w ramach pierwszego nurtu badawczego, moja wątpliwość dotyczy tego czy badania i dokonania Autora można zaliczyć do obszaru nauk o zarządzaniu. Moim zdaniem są do dokonania z dyscypliny nauk rolniczych.

Drugim nurtem badawczym Habilitanta jest organizacja i zarządzanie przedsiębiorstwem w agrobiznesie. Jak stwierdza dr Karol Wajszczuk w ramach tego obszaru badawczego poruszono problematykę oceny wykorzystania nowych koncepcji zarządzania w przedsiębiorstwach agrobiznesu oraz wykorzystania systemów informacyjnych do podejmowania decyzji. Analizując publikacje zaliczone do niniejszego nurtu badawczego można doszukać się niewielkiego wkładu Habilitanta w rozwój nauk o zarządzaniu. Publikacje mają raczej charakter diagnostyczny lub aplikacyjny, a nie badawczy.

Podsumowując stwierdzam, że **nie mogę pozytywnie ocenić** pozostały dorobek naukowo – badawczy dr. Karola Wajszczuka.

8

5. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej

Oceniając dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz współpracę międzynarodową można stwierdzić, że dr Karol Wajszczuk spełniła większość kryteriów wskazywanych w regulacjach prawnych, i tak:

1. Bardzo wysoko należy ocenić działalność projektową. Habilitant brał udział w 32 projektach, w tym w 5 pełnił funkcję kierownika. Brał udział w konsorcjach i sieciach badawczych oraz uczestniczył w programach europejskich.
2. Pozytywnie należy ocenić aktywność konferencyjną, gdyż brał udział w 91 konferencjach naukowych, w tym w 31 konferencjach międzynarodowych. Mimo, że okres po uzyskaniu stopnia doktora jest dość długi, to średnioroczna aktywność konferencyjna jest na dobrym poziomie.
3. Bardzo pozytywnie oceniam współpracę z otoczeniem społeczno - gospodarczym. Dr Karol Wajszczuk jest autorem około 170 ekspertyz i opinii, brał udział w zespołach eksperckich i konkursowych.
4. Pozytywnie należy ocenić osiągnięcia dydaktyczne oraz opiekę naukową nad studentami.

Podsumowując dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz współpracę projektową i międzynarodową stwierdzam, że dorobek ten spełnia w pełni **ustawowe wymagania, czyli moja ocena jest bardzo pozytywna.**

6. Konkluzja

Biorąc pod uwagę dość słabą, jednak pozytywną ocenę głównego dzieła naukowego, negatywną ocenę pozostałego dorobku naukowo – badawczego, bardzo dobrą aktywność konferencyjną, zakres współpracy międzynarodowej, liczbę realizowanych grantów (projektów), pozytywną ocenę dorobku dydaktycznego i działalności organizacyjnej stwierdzam, że dr Karol Wajszczuk **spełnia podstawowe kryteria** określone w art. 16 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym. **W związku z tym wnoszę o dopuszczenie dr. Karola Wajszczuka do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.**

